

IN MEMORIAM
ШЕРИФ АЈРАДИНОСКИ
(1959–2021)

*Замирисај розо
рујна румена...
цул од ценетски бавчи
од соншита дамни
Акшам мрак штом падне
под пенцери твои
ти рашири мирис до чардаци мои
и изгасни оган
астрет што го пали
Џемре в душа гори...*

На 23 февруари 2020 година почина Шериф Ајрадиноски, општествен работник, истражувач, книжевник, текстописец, композитор и музичар кој целиот свој живот го посветил на афирмација и истражување на историјата, етногенезата, фолклорот и културата на Торбешите во Република Македонија.

Често нарекуван последниот „Дон Кихот“ од Струшки Дримкол, Шериф Ајрадиноски е роден во 1959 година во селото Подгорци крај Струга. По завршувањето на основното и средното образование во своето родно место, високото образование го продолжува на катедрата за романска филологија при Универзитетот „Кирил и Методиј“ во Скопје.

Од својата рана младост беше вљубеник на музиката, пишуваше песни, свиреше на гитара и преку КУД „Јени Јол“ со група на пријатели имаше концерти на различни манифестации како во државата, така и во поширокиот регион на Балканот. Со своите пријатели ја оформи групата „Лабунишки мераци“ во која членуваше како гитарист и текстописец. Тој беше голем пријател со покојниот Абас Цаноски, авторот на песната „Кога тргнав Цвето во тугина“, со кого беа учесници на бројни манифестации и настани во регионот.

Ајрадиноски беше долгогодишен претседател на „Румелија“ – Торбешкиот културно-научен центар. На основачкото собрание на „Румелија“ кое се одржа на 21.05.2010 година во селото Подгорци во присус-

тво на голем број иницијатори, основачи и гости, Шериф Ајрадиноски беше избран за претседател на првото Торбешко здружение во државата. Како претседател на „Румелија“ тој е иницијатор и организатор на првиот „Торбешки форум“ одржан на 8 јануари 2011 година на кој беше промовирана книгата „Торбешка декларација“ чиј автор е Ајрадиноски. Неколку години подоцна тој го иницира и оформува Торбешкиот Младински Форум (ТМФ), кој неформално делува под покровителство на „Румелија“ со цел да ги поттикне и едуцира младите Торбеши да се вклучат во формалниот и неформалниот процес на едукација преку семинари и работилници. Во својство на претставник на Торбешите и претседател на „Румелија“, Ајрадиноски беше редовен член на партиципативниот форум при Агенцијата за остварување на правата на заедниците (АОПЗ).

Ајрадиноски учествувал на десетици конференции, симпозиуми, тркалезни маси, панел дебати во кои активно ја афирмирал торбешката заедница во Македонија, како и нејзината сличност и врски со Помаците, Бошњаците и Горанците. Позначајни конференции на кои земал учество се: Меѓународен симпозиум „Афирмација на Балканските идентитети и нивниот предизвик (2011)“; Тркалезна маса: „Торбешите во Македонија (2011)“; „Утврдување на степенот на имплементација на правата на заедниците да учествуваат во културниот живот (2014)“; „Македонија наш дом (2014)“ и други. Шериф Ајрадиноски е автор на голем број статии меѓу кои позначајни се следните: „Торбешите во Македонија – потекло и етимологија на етнонимот Торбеш“, објавена на научниот симпозиум „Turkiye, Bulgaristan, Makedonya, Kosova, Yunanistan Pomaklari Izmirde Bulusuyor“, одржан во 2014 година во Измир, Турција во организација на ПОДЕФ (Асоцијација на здруженија на Помаците од Турција); „Genocide over the Bogomils“ објавен на „International Symposium on Genocides of History: Facts, Realities, Falsifications“, во организација на MIRAS одржан во 2015 година во Баку, Азербејџан. Покрај бројните статии тој бил рецензент и промотор на неколку книги од други автори, меѓу кои позначајна е книгата „K'çeri magle“ од авторот Намик Докле.

Ајрадиноски е автор на голем број новинарски написи и колумни во Македонија и регионот на македонски, српски и босански јазик. Гостувал на бројни радио и телевизиски емисии. Бил редовен дописник за „Дубаи портал“, списанието „Шадрван“ во издаваштво на истоименото здружение, „Гласот на Помаците“, pomak.eu, bošnjaci.net, bosnjakinfo.mk, pomaknews.com, gorapress.net и други.

Во последните 30 години Ајрадиноски беше домаќин на многу етнологи и историчари кои го истражуваа Охридско-Струшкиот регион. Неговата куќа во Подгорци беше место каде секој добронамерен патник можеше да престојува со денови. Само во последните две години, додека беше тешко болен, него го посетија десетици интелектуалци, членови на академијата, професори, истражувачи кои уживаа во споделувањето на мислења со Ајрадиноски. Подолгите разговори со него наликуваа на читање на статии или книга, со оглед на тоа што тој во еден разговор знаеше да цитира десетици литературни извори.

Тој е добитник на многубројни награди и признанија. Две од позначајните негови песни, „Halali nam Srebrenico“ и „Dama plave krvi“, се наградени на литературната манифестација „Мостови на пријателство“ во организација и издание на здружението „Диван“. Наградата за живот-но дело ја добива во 2018 година во Босна и Херцеговина од страна на организацијата на Босанско-турското пријателство „Босфор“. На традиционалното доделување на наградата „Златна Адхнама“, на Ајрадиновски му се доделува признание за унапредување на заедништвото, мулти-културализмот, човековите права и слободи.

На денот на неговата смрт писателот Раиф Каси ќе напише: „Шериф замина со калем во раката и голема грижа за своите сонародници. Струшки Дримкол занеме. Октиси, Подгорци, Лабуништа... За момент престанаа да дишат и Охрид и Струга, и сите други места на неговото детство и непосредно опкружување. Брановите на Охридското езеро денес не шумат како некогаш, а минувачите станаа тажни статисти на овдешните чаршии. Занемеа сите Торбеши од румелиските земји...“

Според тврдењата на најблиските пријатели Шериф Ајрадиноски остави стотици страници необјавени песни, статии и текстови. Останува да се надеваме дека во иднина тие ќе го видат светлото на денот и наследството кое го остави Ајрадиноски ќе биде афирмирано и вреднувано. Шериф Ајрадиноски ќе остане запаметен по својата непосредност, пријателски однос, скромност и смиреност кои го отсликуваа како личност. Нека почива во мир!

д-р Садик Идризи
Универзитет „Укшин Хотин“, Призрен

м-р Неџад Мехмедовиќ
Институт за национална историја, Скопје